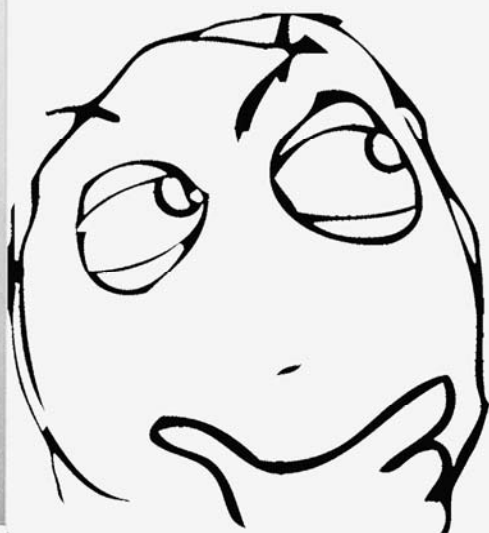

НАФИГА

**ДИТИ НА ДАРВИ,
ЯКЩО МОЖНА
ДИТИ НА ПИВО**

Назар Козак
nazarkozak.blogspot.com

***Нафіга іти на пари
якщо можна піти на пиво***

© Назар Козак, 2013

Ця книжка захищена ліцензією Creative Commons.
Ви можете її вільно копіювати та розповсюджувати.
Не для продажу.

This ebook is protected under the Creative Commons license.
Feel free to copy it and to share it,
Not for sale.

Зміст

I. Індоктринація

II. Сварадж

III. Свідоцтво

То не мій фейс на обкладинці. Це мем. І він замість знаку питання. Я не стверджую, що треба іти на пиво замість на пари. І я прошу вибачення за слово пафіга у назві, а також за орфографію, синтаксис та пунктуацію. Так, я викладаю в університеті. Давно. В мене є науковий ступінь і вчене звання і ще трохи наукових публікацій. А ще є люди, яким треба допомогти.

Ця книжка для всіх, хто навчається. І вона про Самостійність. Самостійність мислення, Самостійність вибору, Самостійність дій. Без нашого бажання, наших зусиль і нашої віри ніхто нас нічого не навчить.

Книжка має три частини. Перша частина пояснює, чому навчання треба взяти в свої руки. У другій – багато практичних порад. Третя частина – це збірка історій про людей, які для мене є прикладом.

Всі тексти спершу з'явилися у моєму блозі. Я хочу висловити вдячність усім читачам, всім, хто писав коментарі чи при зустрічі ділився своїми думками, всім, хто поширював дописи і тиснув «Подобається!» на фейсбуці. Запрошую і надалі читати блог за адресою: <http://nazarkozak.blogspot.com>

Книжка безкоштовна, вона існує лише у електронному форматі, в її створення не було інвестовано коштів і від неї ніхто не матиме прибутків. Але вона призначена дати щось більше – шанс змінити життя на краще. Прошу поділитися цією книжкою зі своїми друзями, зі всіма кому вона може допомогти.

ІНДОКТРИНАЦІЯ

Для чого іти на пари, якщо можна піти на пиво?

Чому виникає таке запитання? Бо на парах часто марнується час. Адже:

там є нудні лектори, здатні найцікавішу історію перетворити на тягучу жвачку;

там скислі обличчя однокурсників, яким все до лампочки, апатія яких страшніша за свинячий грип;

там погано освітлені і не провітрені аудиторії, де навіть випивши літру кави заснеш, бо забракне кисню;

там парти незручні, сконструйовані спеціально для тортур,

там повно предметів, вигаданих чиновниками в міністерстві, щоб забезпечити роботою колишніх фахівців з наукового комунізму;

там є ще багато чого не треба і нема того чого треба.

Все це так, але що роботи нам?

Для початку, як сказав би Стівен Кові, змінити парадигму.

Не Ви для навчання, але навчання для Вас. Це Ваш університет, це Ваші аудиторії, це Ваші лекції. І у Вас мало часу.

Попереду боротьба за виживання у світі, де в кожного "менеджера" з вуличних продаж тепер диплом про вищу освіту. Крім диплому Вам потрібні знання, щоб Ви могли заробити собі на життя.

Вам нема чим дихати в аудиторії? Відчиніть вікно. Вам нудно на лекції? Поставте питання, спровокуйте дискусію і насолоджуйтесь видовищем. Ви вважаєте, що Вам нідочого цей предмет? Прекрасно, підіть на інший факультет і послухайте лекцію з предмету, якого у Вас нема в

навчальному плані. Вас дістали однокурсники. Ок. Допоможіть їм змінитись, покажіть їм приклад.

Більшості людей, щоб почати боротись потрібен приклад, потрібен той, хто поведе за собою. Так, я звертаюсь до Вас. У вас є шанс на перемогу.

Втрачені роки

Освіта не обов'язкова. Тим більше вища. Тим більше така як в нас. Якщо потрібен лише диплом, то ходити на лекції значить марнувати свій час. Втрачені роки не повернеш назад.

Самообслуговування

Як предмети потрапляють у розклад Ваших занять? На яких підставах їх відбирають? Ви справді вірите, що підручники за якими ви вчилися у школі були написані спеціально так, щоб якнайкраще донести інформацію до школярів? Ви смієтесь. Але вища школа нічим не краща за середню.

Ваш навчальний план має мало спільного з тим як насправді заробляють собі на життя люди Вашої спеціальності.

Хоча освіту вважають послугою, але насправді це самообслуговування.

Це Ваша освіта візьміть її в свої руки.

Реплікація

Хто ходив у музичну школу, той знає: там не вчать гри на музичних інструментах, там вчать п'єси. Після кількох років такого дресирування учень може хвилин двадцять імітувати,

що він щось вміє, але коли це щось закінчується він не вміє нічого.

В музичній школі не вчаться творити музику, лише відтворювати. А чого вчитеся Ви?

Крапки

Вручення дипломів. Повний зал університету, трибуна і мікрофон. Багато промовців і фальшивих слів. Вина у цьому не промовців. Люди виходять з найкращого університету країни після п'яти років навчання маючи нуль шансів влаштуватись на роботу за фахом без взятки чи знайомств. Що тут скажеш? Я не знаю. Стів Джобс знає.

Ви можете подивитись його виступ перед випускниками Стенфорда на ютубі, це п'ятнадцять хвилин. Джобс розповів їм про крапки, які потрібно буде сполучити в житті. Під час навчання в коледжі (який так і не закінчив) він був здуру записався на курс каліграфії. Ви уявіть собі, наскільки це непрактичний і відірваний від реального життя предмет! Джобс сам каже, що коли записувався не розумів для чого це робить. Але секрети мистецтва він згодом використав, коли працював над комп'ютером епл і саме завдяки цьому, завдяки цим курсам каліграфії сталась революція в цілій індустрії комп'ютерних шрифтів.

Джобс каже, що кожен випускник виходить не тільки з дипломом, але і з набором знань, навиків і вмінь, який на момент випуску не має жодного сенсу, але в майбутньому цей набір – ці "крапки" можна буде сполучити в чудовий малюнок досягнень вашого життя.

Я закінчив навчання п'ятнадцять років тому, і не пам'ятаю вручення диплому, але тепер, коли працюю, то інколи бачу як з'єднуються крапки.

Самостійність

Коли ми вчимося ми думаємо про момент, коли вчитись не треба буде більше ніколи. Таким моментом вважають вручення диплому – радісну подію і добрий привід щоб напитись.

Зранку з похмілля приходить усвідомлення, що навчання ніхто не відмінив, просто вчитись тепер доведеться самому.

Некомпетентність

Вона боїться відповідальності. Вона хоче винагороду, але не хоче оплачувати рахунки. Вона любить присвоїти собі перемогу, а за поразку перекласти провину на когось іншого.

Якщо вас посилають з одного кабінету в інший, від одного "фахівця" до іншого, знайте, це ознака некомпетентності.

Що робити? Шукати тих, хто не боїться відповідальності. Хто не боїться ухвалювати рішення. Хто не боїться програти.

Схема

Ось стандартна схема навчання:

1. Ми починаємо освоювати щось нове, тішимося як малі діти і кажемо собі, який сьогодні класний день.
2. Усе виявляється значно складніше ніж насправді й ми питаємось, а чи воно нам справді треба ?
3. Ми розчаровуємося у своїх здібностях і лишаємося того ровера.

Пропоную альтернативний третій пункт:

Ми звертаємося за консультацією до експертів, вивчаємо досвід попередників, проявляємо наполегливість і досягаємо мети.

Що робити, коли ви просите про допомогу, а вас трактують як футбольний м'яч?

Наприклад, вже пройшло два тижні як ви переслали розділ чи цілу курсову своєму керівнику, а відповіді немає і коли ви підходите і вітаєтесь, а на вас не зважають, так наче вас нема, і йдуть собі далі. Чи коли ви приходите на дев'ятому місяці вагітності, щоб полагодити формальності, а вас маринують годинами в коридорах. Чи коли вам бракує одного бала щоб замість трійки була четвірка і як буде ця четвірка то буде стипендія, та вас не хочуть навіть слухати. Що робити тоді?

Адже справа не в курсовій і не в формальностях і не в балах хай навіть від них залежить стипендія. Справа у ставленні.

Психолог Віктор Франкл, якого німці посадили в концтабір, потім у своїх спогадах написав, що найстрашнішим в ув'язненні був не голод, не важка праця, не фізичні тортури і навіть не смерть. Його найбільше діставало ставлення до нього як до порожнього місця. Одного разу коли він копаючи траншею зупинився на хвилинку, наглядач щоб змусити його до праці кинув до нього камінцем, не крикнув не вдарив, а як до пса кинув камінцем. Звичайно, що таке камінець порівняно з газовою камерою, хіба людська гідність щось важить коли під загрозою людське життя? Я не знаю. Але я знаю, чому випускники так рідко приходять до університету і чому люди, які виходять на пенсію і йдуть з роботи теж рідко повертаються сюди. Це треба змінити.

Власним ставленням.

Одна людина

Мені це вже говорили. Я це вже чув. Що люди, яким допомагаєш, коли допомога потрібна тобі, не завжди приходять на допомогу, а буває тобі допомагають ті, кому ти власне кажучи особливо не помагав.

Чи означає це, що треба кривдити людей, щоб вони допомогли тобі у майбутньому? Зовсім ні. Це означає, що не можна допомагати людям з розрахунку, що потім вони допоможуть тобі.

Справедливість належить не нам. Її механізм нам не зрозумілий. Й інколи нам здається, що її нема. Або що вона є лише в словнику.

Проте, коли подивитись на всіх інших людей як на одну людину – ближнього, тоді ми побачимо як добро, зроблене для цієї людини, від неї повертається нам сторицею.

Чи допомагаєте ви "потрібним" людям, а чи допомагаєте людям, яких більше ніколи не побачите в житті немає принципового значення. Значення має сама допомога. Не роздумуйте чи вартує людина ваших зусиль. Кожна людина вартує наших зусиль. Навіть, коли нам здається, що зусилля ми витрачаємо намарне, це лише наше враження.

Без зразка

Легко робити за зразком. Однак це під силу і мавпі. Це не навчання це дресирування.

В житті не все можна зробити за чужим зразком. Буває зразок надто довго шукати, буває збігає остання хвилина і все вирішується вже. Треба діяти без зразка на свій власний розсуд.

Коли ми робимо за зразком це ремесло. Коли у нас зразка нема це творчість.

Творчість вимагає практики. Краще практикуватись на тих справах, які не є вирішальні, за які вас не звільнять з роботи, не позбавлять винагороди, не будуть вам їх випоминати до кінця життя.

Роздивіться довкола. Шукайте кожну нагоду відмовитись від зразка. Вам сподобається. Це наша сутність. Адже ми створенні за особливим зразком.

Два види завдань

Систему студент–завдання-викладач, можна порівняти зі системою виробник-продукт-споживач. Чи не так?

Не завжди так. Часто викладач виконує роль посередника, а не споживача. Багато завдань викладачі дають не з навчальною метою, але задля звітності перед системою, яка видає диплом.

Для прикладу:

реферати. Вони безглузді. Чого може навчити людину переписування одної-двох книжок? Переписування. Але хіба для цього треба навчатись в університеті?

колоквіуми. Я був свідком деяких і мені було шкода колег які вже не знали щоб такого спитати щоб одержати хоч якісь відповіді. Колоквіум як діалог має сенс, як допит – жодного, тим більше у вигляді тесту.

тести з варіантами відповіді. Чоловік, який це придумав (стороків тому) сам відрікся від свого дітища, бо вони не дозволяють оцінювати знання.

Але є інший вид завдань. Їхня мета допомогти навчитися. Вони вимагають зусиль. Через них пролягає вихід на новий рівень.

Як їх відрізнити? В принципі це очевидно, але якщо є сумніви завжди можна спитати у викладача: а чого навчить нас це завдання?

Коллективний та індивідуальний режим навчання

Ні я не про підготовку до іспиту разом із друзями за батареєю пива, я про лекції і семінари. Це колективний режим. Тут як на фабриці, як в інкубаторі. Всім роздається однакова інформація і однакові завдання і всім на всіх однаково байдуже.

«Я вам здається це вже розповідав». Як ви думаєте, що означає ця фраза? Вона означає що викладач не просікає, в якій він аудиторії, що пам'ять його підводить говорив він це вам чи може то був зовсім інший потік чи взагалі інший рік.

Таким режим навчання пройшло лише декілька поколінь. Це трагедія освіти минулого століття. Раніше тисячоліттями так ніхто нікого не навчав. Бо так нічого навчитись толком не можна.

Всі люди особливі. І це не просто гарні слова. Кожен сприймає інформацію по-своєму через призму власного досвіду і робить висновки не подібні на висновки інших. Дайте одну тему курсової роботи сотні студентів і серед них не буде двох однакових навіть якщо вони сплагіатять їх з одних і тих самих книжок. До речі не всі, щоб вставити текст використовують поєднання клавіш контрол-ве, є люди які використовують поєднання шифт-інсерт, а є які користуються виключно мишкою.

Ви хочете стати фахівцем? Так вчіться, підходьте, питайтесь, просіть щоб вам пояснили нехай навіть як п'ятилітній дитині секрети ремесла. Це індивідуальний режим навчання.

Звичайно вам можуть не відповісти на мейл, пройти не спинившись, не привітатись чи навіть послати подалі. Виправдань таким діям нема, але це єдиний спосіб поглибити відданість вашій професії. Це все вступні випробування у справжній університет.

On-line редагування

Першокурсники вважають, що їхні тексти (курсіві, реферати, інші письмові завдання і тим більше відповіді на заліках) читають. Повністю.

З часом закрадається підозра, що це не зовсім так, а потім приходить прозріння, що це зовсім не так. Але ті, хто прозрів все одно задоволенні. Адже більшість хоче, щоб про їхню роботу (як про покійника) казали або тільки добре або нічого. Хочуть мати спокій.

Якщо це не про вас, якщо ви хочете навчитись писати, ось рецепт: попросіть щоб ваш текст прочитали разом з вами, вказуючи, що добре, а що треба змінити. Питайтесь чому ось це добре, а чому ось це треба змінити. Сторінка такого on-line редагування навчить вас більше ніж сотня сторінок редагованих off-line («перевірених» без вас).

Без контролю

У школі вчителі постійно виправляють помилки учнів. Червоним. Рядок за рядком, сторінка за сторінкою. Аж страшно як згадаю.

Університет не школа. Так тут теж є контроль знань. Але значно більше безконтрольності. Вам мало що скажуть, доки ви не запитаєте, не виявите персонального зацікавлення у власному вдосконаленні.

Хочете чогось навчитись? Ставте запитання, слухайте відповіді і знову ставте запитання.

Критика

На свою адресу її не любить ніхто.

Кажуть критика це батіг, яким нас заганяють їсти пряники. Можливо. Але страх перед критикою - це гамівна сорочка, що стримує нас від дії.

Цей страх народився не сьогодні. Вся шкільна система побудована на тому, щоб убити в людях ініціативу і прагнення до самостійних дій. Кожному було завдано ран ще у дитинстві. Ті рани оживають і кровоточать щоразу як чуємо критику. Час їх загоїти.

Якщо придивитись, прислухатись і задуматись, то виявимо, що критика буває різна. Є критика спрямована проти нас, а є критика спрямована супроти того, що нас тримає, не дає здійснити наші цілі, стримує від руху вперед.

Якщо вам хочуть допомогти, то виявіть вдячність, якщо хочуть вашим коштом потішити свою гординю, виявіть співчуття.

(Не) зважайте

Мені скаржилась одна знайома, що її колеги злобно прикалуються з її роботи. Вона старалась, боролась і досягла, а ті кажуть з посмішкою: це все повна fignia. Таке трапляється

скрізь. Дуже часто несправедливими критиками є ті, хто мав би бути палкими прихильниками.

Кажуть вихід простий: не зважати. Легко говорити, але важко зробити. Люди, які не зважають на інших людей втрачають людяність, чи не так?

Ось позитивне переформулювання цієї поради: зважайте на те, що ви робите, тоді не буде часу зважати на все інше.

Чужі оцінки

Як часто я чую, що наше ставлення до навчання визначається ставленням до нас тих хто навчає – викладачів. Звичайно це чудово спілкуватись з хорошими приємними людьми, проте навчання це не розвага, мета навчання не в тому щоб лише гарно проводити час. Навчання це приготування до професії. Це боротьба за майбутнє. Чи варто в такій відповідальній справі залежати від оцінки інших?

Ні, я серйозно, невже справді ваш атестат і результати зно хоча б децицю можуть розказати про ваш талант, ваше покликання і ваше призначення у цьому житті?

Самостійні рішення

Ми не любимо самостійно ухвалювати рішення, ми сподіваємось, що вирішать за нас.

І справді так буває, що хтось вирішує за нас. Тоді ми скаржимося. Адже за нас вирішили не так добре, як за когось зі знайомих.

Але буває і так, що за нас ніхто вирішити не може, і вибір треба робити нам. Тоді ми зависаємо. Час іде, а ми сповзаємо,

поволі ледь відчутно і непомітно, аж доки не усвідомлюємо скільки втрачено.

Сподіватись, що наші рішення ухвалять інші, помилка. Бо як ухвалять, ми будемо розчаровані, а як не ухвалять, то ми втратимо час.

Вибір

Якщо ви не знаєте чого хочете, вас примусять робити те, що хоче хтось.

Якщо у вас немає мети, то вас поневолять ті, в кого мета є.

Якщо у вас немає плану, то вас чекає життя за чужим сценарієм.

Якщо у вас забагато вільного часу, то у вас його заберуть.

Шлях до свободи

Як було б добре мати можливість робити все, що заманеться. Мати свободу дій не обмежену нічим. Не чути батьківських порад як жити, що роботи, куди іти.

Така свобода – це тотальна свобода і вона передбачає тотальну відповідальність. Адже коли робиш, що заманеться, то нема кого звинуватити в неправильних рішеннях, злочинних наказах, підступних маніпуляціях, окрім себе самого.

Ще раз іншими словами: шлях до свободи пролягає через відповідальність.

Предмет без звітності

Ви коли-небудь вивчали предмет, який не має семестрової звітності? Тобто лекції відбуваються, але іспиту чи заліку чи навіть контрольної роботи в кінці семестру нема. Бали не виставляються, відвідуваність не фіксується, в залікову нічого не записується.

Складно уявити таке, правда? В мене перед очима образ порожньої аудиторії.

Однак, якщо подумки вийти за межі університету, ми виявимо, що предмет без звітності це норма. Саме так ми вивчаємо найважливіші речі в нашому житті, без іспитів та заліків. Хіба в нас був екзамен з дихання, їди та пиття? А любов? Комуś для першого поцілунку також був потрібен диплом?

Твій чин

Освіту не можливо здобути, якщо не хотіти її здобути, якщо думати лише про диплом. Освіта сама не прийде, не стане на порозі, не попросить, щоб її впустили. Освіта – це чин. Твій чин.

Не досконала робота

Було, що я написав курсову за одну ніч. Не просто написав, а ще й надрукував на механічній друкарській машинці (Так це було тоді, коли персональний комп'ютер був рідкість).

Текст був, звичайно, лайно. Мені поставили відмінно. Це були дев'яності. Стипендія два долара, зарплата у викладачів – п'ятнадцять. Вони робили вигляд, що навчають, ми робили вигляд, що вчимося.

Про диплом мені не дуже хочеться згадувати, бо текст в мене вийшов на іншу тему ніж назва. Всі мої кваліфікаційні роботи були суцільним фейлом, невдачами, на яких я вчився скорше як не треба робити, ніж того, а що власне треба.

Я вчуся до сьогодні. Як жаль, що деякі статті, які я опублікував кілька років тому, підписані моїм ім'ям. В моїх книжках є деякі місця, яких я б волів щоб не було. І навіть тут у блозі, деякі пости я не можу читати без почуття сорому.

Ви прагнете досконалості ? Вона недосяжна. Для нас існує лише шлях проб і помилок. Розслабтесь і просто ідіть. Той факт, що нема за чим оглядатись, нема за чим шкодувати і нема чим кічитись, найкращий стимул для руху вперед.

Порох під ногами

Наше минуле може стати нашою тюрмою. Побудувати стіни довкола нас. Вражати всіх своєю неприступністю і висотою.

Ставши заручниками минулих досягнень ми втратимо можливість рухатись вперед. Ми сидітимемо в позолочених кімнатах власного марнославства до скону віку, щоб потім виявити, що ми насправді зовсім не такі круті як собі здається.

Минулі досягнення ніщо, порох під ногами. Треба завжди дивитись вперед.

Чернетка

Як довго нас пам'ятатимуть після смерті? Не, ну давайте відкинем фантазії, що ми зробим щось таке, що нас пам'ятатимуть довіку. Давайте припустимо з вірогідністю 99,9999999%, що ми помрем звичайними людьми і наші здобутки не довго переживуть нас, чи скоріше ми самі переживемо наші здобутки.

То скільки часу нас пам'ятатимуть? Рік? Два? Десять? Скільки людей прийде на першу другу на десяту річницю нашої смерті? Відповідь може не сподобатись: нас забудуть на другий день після похорон. Так, є рідні, але щоб глянути правді у вічі дайте відповідь: як часто ви ходите на могили предків?

Все, що ми робимо за життя, тільки начерк, чернетка, конспект лекцій, який сплять на вечірці з нагоди успішно зданої сесії. Все зроблене сьогодні, забудуть завтра. Ми нічим не ризикуємо. Тому треба відкинути страх перед критикою, чужою оцінкою, взагалі страх перед людьми. Боятись треба лише Бога, дослухаючись до голосу сумління. А цей голос говорить: не сиди без діла, берись до праці, живи згідно з покликанням.

Те що ми зробимо

П'ята ранку. Готель «Советский». Москва. Тут колись мешкали Арнольд Шварценеггер, Маргарет Тетчер, Індіра Ганді і Чак Норіс. Що тут роблю я? В мене сьогодні доповідь на конференції. Залишилось кілька годин. Презентація майже готова і екран ноута виїдає очі. Пора йти спати, але я думаю. Може все невдало, стільки зусиль надаремне, може мене чекає невдача? Виголосити доповідь – єдиний спосіб це з'ясувати.

Виходжу з метро. В який мені бік? Дрібний дощ моросить Тверську. Нарешті знайшов. Велика кімната. Людей п'ятдесят. Доповіді. Перерва. Перевіряю презентацію. Знову доповіді. І ось вже називають моє ім'я. Іду на місце. Читаю вступні слова, пояснюю тему. Темрява першого порожнього слайду вкриває екран. Сортую папери, хтось обережно вмикає настільну лампу. Аудиторія затихає. Я готовий. Пора.

Який би не був досвід, скільки б чого ми не прочитали, не навчились і не дізнались ніколи не має гарантій від невдачі. Суперник – це не аудиторія. Навпаки аудиторія наш союзник.

Ми працюємо для людей, які нас слухають, ми боремось за їхню увагу з надією, що вони не пошкодують про час, який затратили. Наш суперник – це голос сумніву, червоточина невпевненості, тля, що роз'їдає з середини, паралізує волю.

Одна моя знайома колись перед публічним виступом сказала, що знову зможе радіти лише після того як все закінчиться, так наче можливість розповісти людям про свою справу це страшна тортура. Я бачив колегу зі столітнім стажем викладання, який хвилювався перед лекцією для нової групи, майже як перестрашений аспірант перед попереднім захистом дисертації, бо там стопроцент пустять йому кров. Перед аудиторією страх відчувають усі. Це справді складно вийти до людей і почати їм щось розповідати, написати текст і його опублікувати. Але все важливе в житті складно: освідчитись в кохані складно, і народи дитину складно, і достойно вмерти також складно.

Стівен Кінг написав, що колись він вважав, що наше життя має служити для творчості, і його стіл стояв в центрі великої кімнати, і він пив, і кутив, і нюхав, і в цьому мареві, в цьому кошмарі інтоксикації писав; а потім його збила машина, і він мало не вмер, і після багатьох місяців лікування, коли його німічного посадили за стіл (який тепер стояв під сходами при стіні в куті), і він знову почав писати, тоді він зрозумів, що творчість працює на службі в житті.

Що ми думаємо про себе, свої сили, здібності, свій талант чи його відсутність – все це не має значення. Значення має те, що ми зробимо.

СВАРАДЖ

Спротив

- Я б хотів поговорити з вами про Спротив.
- Про Що?! Перепитали мене одразу кілька студентів, які рік як вивчили рідну мову і ще не знають всіх слів.
- Про Спротив.
- Про шпроти?
- Ні не про шпроти, а про Спротив, про Resistance. Про те, що нас зупиняє.
- А... Це ви тому що сьогодні спізнались на пару? В аудиторії сміх. Їм весело.
- Ні. Тому що я про це недавно прочитав. Точніше я про це прочитав давно в Сета Годіна, але нещодавно знову в Стівена Пресфілда. В іншому викладі і я нарешті зрозумів. І хочу поділитись з вами.

Спротив – це самосаботаж, це причина наших абломів і невдач ми зустрічаємось з цим щодня і щодня ми або долаємо спротив або він долає нас.

Коли ви хочете простягнути руку допомоги, а вона наче паралізована, коли ви хочете сказати я тебе люблю, а слова наче заморожені, коли ви хочете досягнути вершин, а ваш погляд прикутий до землі, коли ви хочете зайти у храм, а ваші ноги несуть вас в іншу сторону, коли ви знаєте, що правильно, але переконуюте себе, що краще лишите все як є – це Спротив і якщо його не подолати він подолає вас.

Як подолати Спротив? Треба знати про його існування. І в момент, коли ви засумніваєтесь, коли почнете переконувати себе, що ваші мрії насправді не для вас, коли вирішите, що краще визнати поразку, закопати свій талант і жити життям,

яке стелиться в ад, в цей сам момент просто скажіть собі, що це Спротив і продовжуйте йти вперед.

Якщо ви пройдете через Спротив вас ніхто не зможе зупинити.

В ярмі

Найкраща сцена фільму Матрікс, коли Морфеос пропонує Нео дві таблетки. З'їси першу заснеш, прокинешся і нічого не будеш пам'ятати, будеш жити життям яким жив. З'їси другу і дізнаєшся неприглядну правду про своє життя. "Яку правду?" – питає Нео. "Правду, що ти був народжений в ярмі" – незворушно відповідає Морфеос.

У Києві, в одному з кінців Хрещатика, стоїть символічний монумент – здоровезна арка з металу, яку в народі називають ярмом, бо вона своєю формою нагадує характерну деталь упряжі коня.

Не можливо звільнитись від соціального/національного поневолення не звільнившись від поневолення персонального. Персонально ми поневолені не представниками іншого класу/народу, але своїми слабкостями.

Оточення залежить від нас

Ми залежимо від нашого оточення, навіть коли вважаємо, що не залежимо.

Якщо оточення дружнє, нам легко і добре живеться, коли оточення вороже нам менше вдається.

Як зробити так щоб оточення стало дружнім?

Зусилля слід спрямувати на себе. Інших людей змінити не можливо, але можливо змінити себе і ці зміни помітять інші

люди і змінять своє ставлення щодо вас. Оточення залежить від нас.

Що треба, а що ні

Безглуздо бути в поганих стосунках з людьми, з якими постійно маєш справу. Краще бути в добрих стосунках. Як цього досягти?

Не випендрюватись,
не кічитись своїми реальними і вигаданими здобутками,
не вантажити людей своїми проблемами,
вітатись і посміхатись,
казати добрі слова просто так, а не тільки коли щось треба,
бути щирим і ставитись, так як хочеш, щоб ставились до тебе,
виявляти повагу,
слухати,
розуміти і пробачати,
ділитись інформацією.

Інколи бувають конфлікти, і це нормально. Не нормально, коли через дрібниці без потреби підривають довіру.

Чужі мірки

Соціальний світ подібний на цибулину, він має різні пласти і на кожному пласті здається іншим. Хто щодня запихається в переповнену маршрутку вочевидь живе на іншому пласті ніж той кого персонально транспортують в лексусі.

Це контрасти, вони різючі, їх зауважують усі, але є речі менш помітні, є нюанси. Адже часто люди з однаковим рівнем доходів мають різну якість життя. Ця різниця проявляє себе в обличчі, в погляді, в дрібницях.

Важливо зрозуміти на якому ми пласті і перестати міряти себе чужими мірками..

Що буде якщо перестати

пити пиво і колу,
дивитись серіали і фільми,
слухати весь цей шум в своїх наушниках,
сидіти годинами в кантахте,
спілкуватись з людьми, які прямують туди де дуже гаряче,
їсти снеки,
курити (і траву також),
звільнитись від інших залежностей.
Що тоді?

Тоді з'явиться шанс втілити свою мрію, реалізувати дар, який має кожна людина, і який більшість зі страху закопує в землю. Мине страх.

Справ буває забагато

і тоді замість того щоб робити хоч найнеобхідніше нічого не робиш. Це параліч волі. Не зрушити з місця.

Потім стається обвал, струс, крах. І знову перед очима чистий аркуш. Все спочатку? Не зовсім. Адже залишається досвід. Повернути втрачене легше ніж досягнути чогось не знаючи як. Вдесяте легше змиритись з утратою ніж вперше?

Один з найважливіших навиків це вміння програвати і рухатись далі. Якщо все зле, то значить це ще не кінець. Бо в кінці все має бути добре.

На інший день

Цей світлий спогад зі школи поділяють усі. Сьогодні мала бути контрольна з математики, але з якоїсь причини вона переноситься на інший день. Вона обов'язково відбудеться, але не сьогодні. Сьогодні свято. Радісно на душі. Щастя. Ми у безпеці. Безпека тимчасова і щастя теж. Ми це знаємо, але нам на це байдуже.

З часом випробування все частіші. З часом випробування все складніші. З часом вони все рідше "переносяться на інший день". З часом треба зрозуміти, що щастя не у безпеці, а радість у боротьбі.

Перерви

Нас виснажує не лише праця. Більше нас виснажує стрес від непередбачених перерв.

Заняття що відбулося і що не відбулося триває однаково кількість часу. І цей час не вернути назад.

Проблеми

Є спеціальний пристрій для навчання гри у теніс. Цей пристрій шпурляє м'ячиками, які треба відбивати. М'ячиків буває забагато і вони вилітають так швидко, що не можливо їх відбити.

Інколи проблеми виникають одна за одною і боротись із ними просто немає сил. Найкраще звичайно було б відрегулювати швидкість їхньої появи, але це не можливо.

Що можливо? Вправляти майстерність відбивання, незважаючи на удари не відбитих проблем.

Послідовність

Завжди перед нами стоять завдання.

Коли перед нами багато завдань, то це як клубок ниток. Не треба тягти, де попало. Так лише можна заплутатись ще більше. Треба відшукати кінець.

Серед усіх завдань, що перед нами, в кожен момент часу є одне, розв'язавши яке, можна розв'язати й інші. Доки воно не розв'язане, інші так і тиснутимуть на нас своєю нерозв'язаністю.

З чогось одного

Не знав забув спізнився. Ці три дієслова говорили в 90-х. Це були виправдання на всі випадки життя. Вважалося що добре позбутися одразу всіх трьох. Але ніхто не позбувався ні одного.

Є краща ідея. Треба розпочати з найбільшої перешкоди. Усунувши яку можна зекономити час, зберегти енергію, здобути шанс на перемогу.

Треба розпочати не з трьох не з десятих, а з чогось одного.

Як визначити, що найважливіше?

Ми знаємо, що для нас найважливіше, але не усвідомлюємо. Нас засліплюють емоції, переживання, хвилювання і деякі хімічні речовини.

Проблема не у відсутності знання, але в можливості його розпізнати.

Ми дивуємось родичам, друзям, сусідам, знайомим як ті абсурдно поступають. Адже вони роблять щось таке, чого їм робити не слід, а натомість не роблять того, що їм робити слід. Найперше не дослухаються до порад.

Треба дослухатись до порад.

Поради бувають на словах, а бувають у знаках. Їх треба чекати, їх треба вишукувати і приймати їх з вдячністю.

Таке життя

У житті іноді стаються речі, які не вкладаються у голову. Як так? Чому так? Хто б міг подумати, що так станеться?

Кажуть випадковість. Таке життя.

Пропоную замість констатації факту замислитись: Що ці випадки виявляють нам? До чого вони повертають нашу увагу? Чого вони нас вчать?

Як відрізнити справжнє від фальшивого?

Після справжнього відпочинку ми відчуваємо приплив сил, після фальшивого - ми втомлені і кажемо, що нам треба відпочити.

Якщо перемога справжня, ми відчуваємо радість. Якщо після перемоги відчуваємо розчарування, значить за перемогу заплачено зовелику ціну.

Якщо ми живемо справжнім життям, то не ставимо зайвих запитань.

Якщо ми справді у згоді з собою, то не сердимось ні на що.

Якщо ми прагнемо до правдивої мети, то знаходимо спосіб як її досягнути.

Як визначити з ким маєш справу?

Коли ми до когось звертаємось за допомогою. Коли потребуємо допомоги в чомусь з чим не можемо дати раду самі. Ми не знаємо. Чи робота яку мають зробити для нас буде зроблена добре. І чим вищі ставки тим нам треба мати більшу певність.

Ось дві поради.

Кожне ваше питання має одержати відповідь. Хоч би ось таку "Я не знаю, але я з'ясую відповідь і повідомлю вам". Якщо людина не хоче відповідати на ваші питання, тим більше якщо вони дурні, а отже легкі, то чи захоче вона робити для вас роботу яка складна?

Той хто справді збирається вам допомогти обов'язково буде задавати питання. Багато питань. Бо той хто справді щось вміє, вміє це завдяки знанням.

Ті самі граблі?

Як важко людям двічі пояснювати одне і те саме. Людина погодилась з аргументами, ти вважаєш питання закритим. А тоді знову ті самі граблі боляче луплять в чоло.

В мене є здогад. Насправді чужа твердолобість тут нідочого. За інших обставин вона викликала б лише співчуття. Ця біль це сигнал. Ми збились зі шляху. Ми не робимо те, що маємо робити. Відповідь поруч, треба лише прислухатись до голосу сумління.

Радість і роздратування

Все просто. Якщо ви щось робите і відчуваєте роздратування, значить ви робите не те, що насправді треба вам робити перш за все.

Роздратування це знак, що ми рухаємось не до мети, а кудись інакше.

Як часто ви відчуваєте роздратування на лекції в аудиторії, коли слухаєте нікому непотрібні речі? На семінарі, коли читаєте незрозумілі слова виписані напередодні з позовклого підручника, який погризли миші?

Досить витратити свій час на дурниці. Навчання попри труднощі має приносити радість. Якщо радості нема, то потрібно змінювати своє ставлення до навчання або шукати кращий навчальний заклад або припинити навчання.

Всередині нас

Якщо ви посеред якогось проекту й думаєте, що колись настане свобода, розслабтесь. Вона не настане. Буде інший проект.

Свобода не приходить, коли ми щось закінчуємо. Її без різниці де ми – на початку, наприкінці, чи по вуха в лайні. Її не можна купити, продати чи відібрати. Свобода всередині нас повсякчас. Чекає, коли ми її відшукаєм.

Бажання

Буває так, що ваша праця не потрібна. За будь-яку ціну, навіть безкоштовно. Так буває.

Але проблема насправді не в потребності, а в бажанні. Бажання робить потрібним.

Треба отже пробудити бажання. І спершу його треба пробудити в собі, щоб згодом воно пробудилася в інших.

Менше слів

Люди, які діляться своїми планами на майбутнє рідко їх втілюють в життя. І не лише через людську заздрість.

Розповідаючи про свої плани, ми відчуваємось так наче досягнули мети.

Наші емоції не знають різниці між вигадкою і правдою. Для емоцій і перше і друге реальність. Тому дітям подобається вдавати з себе супергероїв, а дорослим вихвалитись досягненнями, яких насправді не було.

Розповідаючи про свої плани, ми вбиваємо жадання, ми втрачаємо силу, ми обманюємось.

Замість розповідати про свої плани комусь, краще сказати собі: я зроблю це. І почати діяти. Потрібні дії. Слів було сказано достатньо.

Надзусилля

Навіть щоб підняти гроші, які лежать у нас під ногами, треба докласти зусиль.

Зусилля важко розрахувати. Це ще важче ніж розрахувати бюджет.

Неправильне питання: Скільки мені це коштуватиме зусиль?

Правильне питання: Скільки б зусиль це мені не коштувало, як зробити так, щоб їх вистачило?

Потрібно щораз далі відсувати бар'єр нашого "можу". Цей бар'єр відсувається практикою надзусиль. Робіть щораз більше ніж можете.

Страх успіху

Вам траплялись люди, які коли їх хвалять починають прибіднюватись? Звичайно траплялись. Вони скрізь. Це хвороба. Прибіднювання це найлагідніший її симптом.

Бувають речі серйозніші. Коли людина зупиняється за крок від мети. Коли перемигши зрікається перемоги. Коли здобувши друзів, одразу втрачає їх. Коли знищує результати своєї праці, втрачає майбутнє, руйнує себе.

Як з цим боротись? Усвідомити з чим маємо справу.

Коли наступного разу всі обставини будуть проти вас придивіться, можливо ваш успіх поруч і це не зовнішні обставини, а внутрішній страх зупиняє вас. Ваш страх. Страх успіху.

Наперекір

Це допомагає.

Чи є щось таке, що ви намагаєтесь в собі змінити і ніяк вам не вдається? Все перепробували, а віз і далі там? Є ще один метод.

Суть: поставте собі завдання, яке прямо суперечить вашим прагненням.

Приклад: збираючись врешті решт попрацювати над курсовою чи тим клятим семінаром чи готуватись до заліку, скажіть собі - ось зараз замість того щоб робити те що треба я залізу в кантакт чи на екс.юа чи ще кудись куди не слід і змарную шість годин свого життя. Просто скажіть собі це.

Як воно діє? В такий спосіб ми висміюємо самі себе в своїх очах. Раптом абсурдність наших слабкостей стає нам очевидною і ми знаходимо сили зробити їм наперекір.

Як відновити мотивацію?

Іноді можна втратити мотивацію, бо ми вже все вміємо і знаємо, і не може такого бути, щоб нам поставили незадовільно. В крайньому випадку дістанемо трійку і щасливо підемо у світле майбутнє з дипломом про вищу освіту.

Чи можна відновити мотивацію? Ні, якщо вся справа в дипломі.

Мотивація народжується, коли результат невідомий, коли є виклик, коли можна зазнати поразки. 100 % гарантія успіху – смерть мотивації.

Підвищіть ставки, так щоб гарантія вашого успіху перестала бути такою млосно стовідсотковою.

Чому курсові/дипломні роботи писати легше чим ближче до терміну їх здачі?

Не через страх. Через злість.

Ми починаємо працювати, коли тема нас остаточно дістане. Поки ми носимося з нею як з писаним яйцем, боїмося її зіпсувати, «до кінця не розкрити», культивуємо комплекс своєї інтелектуальної меншовартості, доти справи не буде.

Дедлайн, що наближається зі швидкістю зустрічної електрички в тунелі, звільняє. А прострочений дедлайн окриляє.

Mission Impossible

Лише 4,2 % українців доводять початі справи до кінця.

Цю статистику я взяв зі стелі. Але ви їй повірили. Справді як довкола мало людей відданих справі. Які не зупиняються і йдуть вперед попри все. Долають труднощі. Не зациклюються на бабках і власній вигоді. Які готові жертвувати не на словах, а на ділі.

Звичайно це важко. Майже неможливо. Але у вас є шанс. Таке випадає не кожному поколінню. Першими серед свого народу встати з колін. Як Уільям Воллес, як Мхатма Ганді, як Мартін Лютер Кінг.

Крок до свободи

У вас було таке, що підчас навчання (роботи) наступало відчуття ситості. Наївся. З мене досить. Пора на пиво. Ну ви розумієте, таке нестримне бажання все припинити чи краще сказати відсутність бажання все продовжувати.

В такий момент можна скільки завгодно збирати волю в кулак. Толку з того як сили волі просто не залишилось.

Ось вправа, яку описав Ганді. Він пропонує згадати обличчя людей, яким потрібна допомога, хто в повному ауті і кому гірше ніж вам. Тоді спитайте себе, чи те що ви робите, ваша справа чимось може допомогти цим людям? «Чи веде вона до свараджа голодних і духовно спраглих мільйонів?» Якщо відповідь "так", то сумніви і нехить відступлять.

Наш народ гноблений, позбавлений прав, без вождів, половина дотепер не говорить рідною мовою, а ще більше живуть з комплексом меншовартості, без уявлення як заснувати власну справу, без надії на майбутнє.

Так, ваша освіта – це крок до свободи нашого народу.

Не заради себе

Блаженні вбогі духом, бо вони не вірять в себе, не йдуть до своєї мети, не втілюють свою мрію, бо їм взагалі не розходиться про себе. Має бути Бог, мають бути ближні, заради яких ми все робимо.

Заберіть у вчителя учнів, в актора глядачів, в письменника читачів, у лікаря пацієнтів, в адвоката тих, хто потребує захисту. Що станеться з їхнім мистецтвом?

Яка б не була наша праця, Бог нас питає, наші ближні питають нас: як те, що ми робимо прислужиться їм? Вчіться не заради оцінок, працюйте не заради грошей, любіть не заради того, щоб любили вас. Забудьте про себе і ви знайдете себе.

СВІДОЦТВО

Бо те, що ми пишемо, це частка нас самих

Пізня ніч. Ляна Войтович готує завдання з історії мистецтва. Вона була в музеї, вибрала твір мистецтва, сиділа в бібліотеці очікуючи поки принесуть замовлені книжки, читала, думала, а тепер треба писати. Писати завжди складно.

Ляна сердиться і напевно їсть чеколяду. Напевно слухає One Republic чи Coldplay чи може Pink чи ще щось із того, що вона додала до свого улюбленого на стіні Facebook. Звичайно вона зараз у фейсбуці і може ще в інших мережах. Зеленим світиться крапка чату. Ляна бачить моє ім'я і пише "добрий вечір", розповідає про твір, який вибрала, які проблеми виникли, яка додаткова інформація їй потрібна, питає як краще.

Вона написала роботу.

Найкращу роботу за п'ять років, відколи студенти історичного факультету пишуть такі роботи. Це найкраща робота приблизно з вісімсот робіт, що були написані за цей час. Ляна єдина з двісті п'ятдесяти студентів, які у цьому році вивчаючи історію мистецтва, звернулась за консультацією. Ще кілька людей питалися про технічні аспекти виконання завдання, по змісту вона одна.

Ляна хотіла написати добре. Не через бали, бо бали тут ні причому. Не через оцінку, бо оцінка ні на що не впливає. Не через залік, бо його одержать усі.

Ляна хотіла написати добре. Бо те, що ми пишемо, це частка нас самих. Бо, якщо пишеш, то пиши найкраще як можеш. Бо те, що ми написали, має значення.

Мало людей тепер так дивляться на світ. Більшість шукає халяви. Такі люди як Ляна потрібні як ніколи.

Наша боротьба не десь там в телевізорі, наша боротьба щодня у справах, які ми робимо. Бо те, що ми робимо, це частка нас самих. Бо, якщо робиш, то роби найкраще як можеш. Бо те, що ми зробили, має значення.

Kill 'Em All (дівчина-воїн)

Генеральний прокурор Піскун нахилився до Софії Ватуляк і тихо сказав: заткнись.

Це було в прямому ефірі на шоу Савіка Шустера. Софія розплакалась. Важко стерпіти образу, коли вам п'ятнадцять і коли ви в прямому ефірі.

Вона сказала на всю країну, що її герої Шухевич, Бандера, Коновалець, і що вона мріє як на Україні повбивають всіх злочинців, які повертаються на місце свого злочину – повертаються до влади.

Вона розповіла їм про минуле як його бачить і про майбутнє як воно ввижається їй. А про теперішнє розповіли її сльози.

Коли Савік спитав Софію чи вона обіцяє більше не плакати, знаєте що вона йому відповіла? Нє. Ну я не політик, щоб щось обіцяти.

Минуло шість років.

Софія в 313 аудиторії університету готується до презентації. Її прийдуть сьогодні послухати п'ятдесят людей з різних факультетів. Софія на магістерській програмі з історії. Якщо її спитати ким вона хоче стати, то у відповідь почуєте, що хоче стати слюсарем. Але коли спитаєте чи вона хоче бути істориком, то вона відповість «так».

Софія написала найкращу бакалаврську відколи існує її кафедра. В неї завжди повно ідей і вогонь в очах. Вона любить Маркеса і Вільде, вміє веслувати на байдарці і знає бойовий

гопак. А ще вона каже, що треба готувати наступне покоління до боротьби.

То телешоу не було вершиною її життя. І хоча тепер про Софію не пишуть в газетах. Але вона від сліз перейшла до справ.

Перемогти страх

Перед захистом дипломів дуже добре прочитати свій виступ на людях. Здобути впевненість, бо вдруге все легше ніж вперше.

Коли на стаціонарі захисти дипломів, на пари приходять заочники. Я часто запрошую дипломників виступити перед заочниками. Звичайно я нікого не попереджаю заздалегідь, просто запрошую в аудиторію, а потім пропоную провести репетицію захисту перед студентами. Ніхто ніколи не відмовлявся.

Крім Іванки Папи. Вона була найкругліша відмінниця на факультеті з середнім балом чотири-кома-дев'яносто-дев'ять (з п'яти), написала дипломну відвічні довшу ніж треба і за місця до захисту вже мала весь текст, але коли я запросив її на трибуну, вона закрила обличчя руками.

Ми чекали хвилин п'ятнадцять (ну може не так довго, це гіпербола), але заочники люди дорослі і наполегливі, вони навіть плескали в долоні. Іванка врешті виступила і потім захистилась на п'ять.

Минуло три роки. Іванка в аспірантурі і з Польщі пише мені листа про два виступити, які чекають її за три дня. Лекція на годину в науковому товаристві в Кракові, а потім доповідь на іншу тему на конференції у Варшаві. І все польською мовою, яку спеціально ніколи не вчила. Іванка і не думає відмовитись. Її цікавить як зробити свої виступи кращими. Іванка перемогла страх.

За межею

В Іванки Папи є сестра Ірина Папа. Вона вчилась в УКУ. І зробила дуже мудру річ, яку рідко роблять наші випускники. Маючи диплом магістра, продовжила навчання за кордоном – в Данії. Є стипендії і програми, які дають гроші талановитим людям на втілення їхніх мрій.

В молодості дуже важливо мати час, коли ти сам на сам зі світом і з собою, за межами культури, в якій виріс. Час вчитись, час читати, час думати, час пізнавати, і час відшукати точку опори, щоб потім змінити себе і світ.

Без компромісів

Сашко Міщук вирішив щоб стати актором потрібна освіта. На парах минуло два роки і він зрозумів: щось не так.

Це як застрягти на півдорозі. Ще трохи, і вже п'ятий курс, дивись і готовий диплом. А так, виходить змарнований час.

Скільки я в своєму житті чув, що треба мати побільше дипломів, звань і відзнак. Скільки довкола людей не зважає нінащо окрім цих папірців. Виведіть всіх студентів нашого університету, скільки з них тут заради професії і знань.

Але те, що зробив Сашко Міщук, свідчить, що як би хто не намагався підмінити справжню мету навчання, завжди будуть люди, які знайдуть істинний шлях.

Влітку він склав вступні іспити знов. На той самий фах. В інший майстерклас. Тепер все гаразд.

Дар (як поділитись з людьми)

Мар'яна Балтарович вчить дітей малювати. Але зараз вона вчиться сама. В Національному музеї у Львові. Перед іконою "Преображення".

Мар'яні треба підготувати опис ікони, щоб виступити перед учасниками літньої іконописної школи. Ікона висить високо. Мар'яна, підвівши погляд, вдивляється у чотирнадцяте століття. Болить шия. Мар'яна робить нотатки. І бачить. На іконі число три.

Двісті третя кімната корпусу УКУ на Сихові. Тридцять градусів на дворі. Спека. Це вже третя година в аудиторії. Вже написали тест, були і репетиції і три виступи. Черга Мар'яни. Проекція ікони "Преображення" з Бусовиська з'являється на екрані.

Мар'яна виходить до дошки і починає говорити. Описує зображення. Все як треба, відповідно до завдання. Все спокійно і вже ніби кінець. Можна проектувати новий слайд для нової презентації й запрошувати наступного доповідача, але Мар'яна сказала ще не все.

"А тепер я хочу поділитись із Вами тим, що я побачила на цій іконі" – голос Мар'яни гучніший, мова прискорена, очі спалахують, жести рвучкі. Аудиторія змінюється. Спеки не існує. Є лише погляд і думка.

"Я зараз буду малювати" – вона відкриває фломастер. Він не пише. Але це не перешкода. Мар'яна ще з більшим завзяттям починає пояснювати: "Тут всюди число три. Ось погляньте. Композиція має три яруси; Христос, Ілля і Мойсей у верхньому ярусі, три гори – у середньому ярусі і три апостоли у нижньому. Від мандорли відходять вісімнадцять променів і три з них найдовші сходять до низу. А ще? Де ви бачите число три? Говоріть !"

Мар'яна віддає ініціативу і закликає своїх слухачів говорити, пропонує співпережити момент пізнання і зміни, коли пелена спадає з перед очей, коли все бачиш чіткіше, коли світло пронизує простір, коли ми стаємо на міст, що виводить нас із напівпритомності повсякденного життя.

Недостатньо пережити самому. Треба вміти поділитись з людьми. Кажуть, це дар, маючи на увазі, що ця здатність дається від народження. Але хіба дитині дарують подарунки лише у пологовому будинку?

Дар можна одержати будь коли. Щодня. Дар – це відвага.

Подорож нашого життя

Тарас Гакавчин підняв руку і всі тридцять дев'ять людей які були в аудиторії повернулись в його бік. Питання яке прозвучало перед тим, чи є серед ваших знайомих хтось кого взяли на роботу до школи без взятки? Тарас сміється і відповідає: «Мене взяли... але перед тим я обійшов п'ятнадцять шкіл».

П'ять років раніше такої наполегливості не спостерігалось. Навчання Тарасу було практично паралельно і в нього були реальні шанси так і лишитись без диплому. Але сьогодні він у професії і для своїх учнів найкрутіший викладач.

Ви зможете зустріти Тараса під церквою як він волонтером від якоїсь благодійної організації збирає гроші для лікування немовлят, чи на акції протесту під міськрадою яку організують активісти через фейсбук, чи просто як він іде вулицями нашого міста з фотоапаратом в руках в 10 ранку і фотографує рідний Львів.

Тарас має свій блог і пише цікаві речі. Ось зацініть:

«Від непролазної темноти у мене розпочинався панічний страх. Я намагався контролювати себе, але постійний рух у хащах зовсім поруч таки не додавав спокою. Одразу згадалися оповіді про блуд, страх і Карпати. Але одразу і згадалася мотиваційна листівка Свічада - Бог поруч завжди. Коли я до того ж почав блукати серед стежок у темному лісі, втішати себе прийшлося піснями з Тезе і глибокою вірою, що поруч сам Бог, котрий виведе мене. Надія на Бога і мої ноги таки не підвела мене і за хвилини 15 я вже чув рідні голоси. У тяжкий момент я відчув Його присутність.»

Подорож нашого життя триває довше ніж 15 хвилин, але суті справи це не міняє.

На шляху до справжнього призначення

Айгюль Мінеєва приїхала до Львова з Полтави навчатись.

Зібравши команду: оператора, композитора, художника і друзів акторів вона зробила короткометражний фільм. Про іграшку-ведмедика, якого купили в магазині, а потім викинули на сміття. Іграшку приносять дитячий садочок і там вона реінкарнується для нового життя.

Айгюль невдовзі зробила ще один короткий фільм «Народжені сонцем». Як і попередній його легко знайти на ютубі. Але ви також побачите різницю. У всьому і в засобах і у філософії.

Бо з кожним кроком ми просуваємось вперед. І важливо робити ці кроки попри все. Айгюль вже знімає третій фільм.

Змінити систему

Василина Думан була найкрутішою студенткою на факультеті. Вона рідко приходила на пари. Раз чи два в семестр (ну може частіше, може як на які). Знала практично все, що було в програмі та ще пару приколів додатково, спеціально для троллінгу викладачів.

Коли з англійської їй не поставити залік через прогули, Василина накатала кляузу і залік поставити, лиш би спекатись ще більших проблем. Коли одного разу я сказав їй, що в цьому семестрі вона відвідала більше лекцій ніж в попередньому і що це дуже добре і бла-бла-бла. Знаєте, що вона мені відповіла? «Ви думаєте це ваша заслуга?!» З виразом обличчя в стилі мему «not impressed».

Не знаю якого кольору був у неї диплом, але Василина стала професійною журналісткою. Читав кілька її інтерв'ю. Всі вони живі, всі вони на межі. Щоб зробити репортаж про незрячих людей, вона прожила день із зав'язаними очима, а щоб

написати про вибори поїхала з Марією Стасенко в Ізмаїл (добре хоч не в Єнакієво).

Система її не зламала, не зіпсувала, не наклала на неї свою печать. Настане день, коли такі люди як Василина, такі люди як Ви, змінять систему.

PS Василина поступили навчатися знову і пише, що дуже рада, що нарешті відчула радість студентських років і, що всі наші випробування в житті не випадкові, бо мають на меті сформувати з нас істот, здатних існувати у вічності.

Нагорода

Мені часто ставлять питання – а як воно буде? – так наче я знаю майбутнє.

Неможливо прожити життя щоб не скоїти дурниць, не встряти в історію, не наробити невиправних помилок. Нема таких людей, які пережили молодість і вийшли сухими з води.

Коли на вулиці злива, можна її перечекати вдома. Але уявіть якби ваше життя тривало лише один день чи ждали б ви поки розійдуться хмари?

Не зважайте на обставини. Не виправдовуйте бездіяльність. Чиніть всупереч страху. Так, вас зіб'ють з ніг і ви впадете. Підводьтесь і йдіть вперед.

Вам важко тепер і не чекайте халяви в майбутньому, але знайте, що ваша воля і ваш характер гартуються в труднощах і те, що сьогодні вам здається не під силу, ви подолаєте, коли прийде ваш час.